

7
10

Q. D. B. V.

DISSERTATIO THEOLOGICA

DE

ABUSU

DISTINCTIONIS

INTER PRÆSENTIAM INTI-

MAM ET EXTIMAM,

Quam

SUB PRÆSIDIO

DN. MICHAELIS WALTHERI,

SS. Theologiæ Doctoris & Professoris Publici, Alumno-
rum Electoralium Ephori & Facult. Theol.

h. t. Decani,

*Domini Patroni & Præceptoris summissè
colendi,*

Publicæ disceptationi subjicit

M. JOACHIM Reichmann/

Gedanensis.

Ad diem XXX. Aprilis, An. M DC LXXXIX.

WITTENBERGÆ RECUSA,

LITERIS JOHANNIS GODOFREDI MEYERI,

Anno 1716.

(5)

DISSERTATIO THEOLOGICA

ABUSU
DISTINCTIONIS
INTER PRESENTIA
MAMETEXIMAM

DR. MICHAELIS WALTHERI

13 A 1278

M. JOACHIM

LITERIS JOHANNIS GODOFRIDI MEYERI

I. N. J.

§. I.

Vantam Ecclesiæ nostræ cladem fatale bellum de omnipræsencia Christi secundum Humanam Naturam intulerit, quanta inde magno purioris doctrinæ damno scandala exorta fuerint, ansqve data Adversariis Ecclesias nostras pessime traducendi, animosqve simpliciorum a veritate fidei distrahendi, sine ingenti animi dolore recogitare pia mens nunquam potest. Noverat scilicet optime Angelus desertor, qui ipse damnatissima factione per ineffabile scelus a Creatore suo defece- rat, quanta regno suo immineret ruina ex illo tempore, quo B. Lutherus divino Spiritu actus doctrinam cœlestem ab impuris errorum atqve ab usum inquinamentis purgata in æterna animarum salute nobis restituisset, & horrendum Pontificiæ tyrannidis jugum a cervicibus nostris excussisset. Hanc felicitatem admirandaqve religionis nostræ incrementa malignus ille toruo respiciens vultu, id unice egit omnesqve suas machinationes eo convertit, ut

A 2

variis

variis in ipso Ecclesiæ gremio excitatis motibus, cursum Evangelii sufflaminaret, & ex nobis ipsis exsurgere faceret viros ejusmodi, qui ne in communem hostem arma converterentur, domesticis turbis negotium nobis facefferent. Quo ipso factum, ut qui nuntio misso erroribus Pontificiis in castra nostra transissent, in fide orthodoxa nondum satis consolidati, odiis & criminationibus quibus cum Pontifice dissentientes in partes scindebantur, turbati, ancipites hæserint, utri parti se adjungerent, atque sic in tenebris suis permanserint.

§. II. Quantum ex superioris ætatis historia intelligimus, primus infausti hujus certaminis Auctor fuit *Andreas Bodenstein Carlstadius* Prof. Publ. & templi ad arcem Archi-Diaconus, Doctor ille ut B. Luthero ab initialibus nominis literis vocabatur A B C daribus; *Homo* teste Philippo (a) *ferus sine ingenio, sine doctrina, sine sensu communi quem nullum unquam humanitatis officium aut intelligere aut facere animadvertimus, tantum abest, ut in eo aliqua significatio Spiritus S. animadversa sit, imo extent manifesta impietatis signa.* Quin quod nec ipse Hornbeckius, quem fidei consanguineum habet, diffiteatur, haud immerito majorem prudentiam & constantiam in eo forte desiderari. (b) Quid quæso sani

(a) in Ep. ad Frid. Myconium. (b) Summa Controv. p.m. 6.7.

ſani in exponendis divinis oraculis ab eo expectes,
qui octo jam annorum SS. Theologiæ Doctor Bi-
blia demum legere & volvere cœpit. (c) Is etsi initio
rem non absqve laude gesserit ac Luthero primam
ingenti reformationis operi manum admoventi in
communi causa adversus Pontificios adstiterit, (d)
deinde tamen invidia atqve ambitionis stimulis a-
gitatus Luthero cui insignia & jura Doctoris contu-
lerat, laudem reformationis concedere noluit, & ne
κωφὸν πρόσωπον nihilqve egisse videretur, variis,
qvas recensere nunc non attinet, excitatis turbis, eo
demum dementiae progressus est, ut errore Beren-
garii ex orco revocato, praesentiam corporis & san-
guinis Christi in S. Coena negaret, ipsaqve verba,
qvbis Salvator in institutione usus fuerat, **HOC
EST CORPUS MEUM** aggrederetur, eademqve
mirum in modum dilaceraret, τῆτο suum urgen-
do, qvod demonstrativum corporis hic sedentis
esse docebat, neqve ad panem benedictum, sed ad
corpus a Salvatore discipulis digito indice monstra-
tum referendum esse hoc sensu: *Accipite, edite pa-
nem hunc in mei memoriam: Hoc est corpus
meum qvod conspicuum vobis mecum accum-
bentibus est* & aliquando in mortem tradetur.
Dieſtius (e) mentem Carlſtadii ita exponit: corpus

A 3

Ἐ

(c) Job. Wigandus, de Sacram. Hist. p. 339. (d) vid. B. Lutherum
T. 3. Jen. Germ. contra caelest. Propb. f. 47. (e) Hist. Theol. t. n. 28.

Et sanguinem Christi in S. cœna non naturaliter contineri, sed ex verbis institutionis cœnae, Hoc est corpus meum, voculam, HOC, non panem quem discipulis Christus dabat, sed ipsum Christum denotare, Christumque in prima cœna corpus suum manu vel digito intendisse, cum diceret discipulis Hoc est corpus meum.

§. III. Carlstadio ætate & errore suppar fuit *Zwinglius*, qui invidiæ veneno suffusus laudem Lutheri in toto orbe Christiano inclarescentis, maligno animo intuebatur, sibi illam gloriam relictam esse vano ausu jactitans ut uno quasi ictu totum papatum funditus destrueret, quin & huc impudentiæ progredi non erubesceret, ut reformationis laudem sibi arrogaret. (f) Quam hominis arrogantiam miror defendi ab *Hornbeekio* viro alioquin erudito & harum rerum non ignaro, (g) & *Hottinero*, (h) quibus opponimus *Lavaterum*, Doctorem Calvinianum. (i) Causam Carlstadii strenue egit apud Tigurinos, ubi coram Senatu contra præsentiam & oralem manducationem corporis Christi in S. Cœna adversus Scribam disputavit. In eo enim utriusque conveniebat præter panem & vinum nihil reperiri in S. Cœna, corpus Domini in terris absens non nisi fide in cœlum subvecta accipi, arma
tamen

(f) *T. 1. art. 18. f. 37.* (g) *Sum. contr. p. 107.* (h) *Histor. Eccl. Sec. XVI. P. 4. f. 27.* (i) *Histor. Sacramentaria f. 33.*

tamen Carlstadii Zvvinglio displicebant: Hinc cum Senatus Tigurinus libros Carlstadii inhibuisset, noster Auditoribus suis nihilominus lectionem eorundem serio inculcabat, addito, quod Carlstadius veritatem Sacramenti proponeret, etsi instar militis minus exercitati armis uti nesciret. (k) Aliam igitur, absurditatem Carlstadii videns, ostensurus viam, copulam EST, insignis Tropifex per significat exponebat. Errorem eqvidem diu jam in recessu apud se aluerat, antequam Carlstadius suum divulgaret, non tamen ausus fuit eundem promulgare, sed datis ad eruditos literis percontatus est eorum hac de re mentem: Nam ut *Bucholtzerus* testatur, (l) literas ad Matthæum Alberum A. 1524. d. 16. Nov. scripsit, in quibus sententiam suam de Eucharistia explicat, Alberumque monet, ne cuiquam mortalium eandem communicaret, nisi qui in fide Jesu sincerus esset.

§. IV. Uterque eodem usus est Magistro Carlstadius A. 1524. in libello quodam Basileæ edito gloriatur, virum quendam sibi apparuisse, qui sibi sententiam de S. Coena, quod corpus Christi ore non accipiatur proposuerit, sequè firmissime esse persuasum, virum istum esse Patrem coelestem, quem vero *B. Lutherus* (m) ipsissimum Diabolum fuisse

A 3

fuisse

(k) *Hospinianus Hist. Sacran. P. 1. f. 25.* (l) *in Indice Chronol. f. 555.* (m) *T. 3. Jen. Germ. P. 2. de caelest. Prophetis.*

fuisse demonstrat. Zvvinglii erroribus non leve dedit subsidium prodigiosum somnium quo A. 1625. de 13. April. (qui fuit cœnæ Domini) a Spiritu nocturno, qui ater an albus fuerit, ipse ignorat (n) arma atque tela nos impetendi & ferendi accepit. Sicut vero B. Lutherus Magistrum Carlstadii, ita B. Dn. D. *Waltherus* Zvvinglii Monitorem Diabolum fuisse V. argumentis in peculiari de hac propositione: Agnus est phase, dissertatione, quæ cum aliis prodiit Jenæ A. 1660. eleganter atque solide probatum dedit.

§. V. Vires novas huic bello addidit *Johannes Oecolampadius* alias *Hauf-Schein* dictus, qui auxiliares copias Zvvinglio, quem toties pro concione laudaverat, missurus, edito libello de genuina verborum H. E. C. M. expositione, verba testamenti ita interpretatur, ut nec in subjecto HOC, nec in copula EST; sed in prædicato clavem quæret, idque non substantiam, sed signum corporis Christi significare existimaret. Hoc est signum corporis mei absentis. En Spiritum vertiginis Calvinianæ Sectæ Promachos agentem! In eo tamen omnes, quotquot ritibus Calvinianorum tenentur, uno quasi ore ac lingua consentiunt, ut iusque deque habita verborum proprietate, corpus Christi tanto intervallo a nobis in regno gratiæ Eucharistiam celebrantibus, abesse, quanto terra distat a cœlo, credant.

(n) T. 2. Oper. f. 249.

dant. Quod licet dissimulent, quos dulcedo pacis Ecclesiasticæ adeo cepit, ut omnibus curis & viribus eandem nobis cum jactura veritatis, quæ veræ pacis unicum vinculum est Zach. VIII. 19. 2. Tim. II. 24. extorqueant: facili tamen negotio, larva a Nostratibus detracta mens Calviniana sub lingua Lutheranorum conspicitur: & dum ambiguis in utramque partem flectendis orationibus utuntur, quid agunt aliud, nisi quod sub specioso pacis nomine simplicioribus fucum faciunt, eorumque animos ab ὑποτυπώσει sanorum verborum transversum rapiunt. Vide omnino Magnif. *Dn. Præsidentem* Præceptorem & Patronum de studiis nostris meritiſſimum in Prælectionibus publicis contra Heideggeri manuductionem in viam concordix.

§. VI. Ab hoc tempore de omnipræsentiæ carnis Christi in Ecclesiis nostris agitari cœpit certamen. Lutherus qui cum Carlstadius Ecclesiam Christi turbaret in arce VVartembergica quo ex comitiis VVormatiensibus rediit abscondi se passus erat, propter proscriptionem adversus ipsum ab Imperatore publicatam, commorabatur, ex Pathmo sine interposita mora, non obstante Pontificis excommunicatione nec Imperatoris proscriptione, multum rogatus ab Auditoribus suis reversus, postquam reditus sui gravissimas rationes Electori reddidit.

B

didit.

didisset, masculine se Carlstadio opposuit, & quam
ille impio conatu turbaverat, Ecclesiæ tranquillita-
tem restituit. Carlstadius ab Heroico Lutheri
Spiritu sibi metuens, facileque intelligens, integrum
sibi non fore, hic loci doctrinam suam ulterius disse-
minare, clanculum se subduxit & sine dimissione
Superiorum turpissime discessit, variisque subinde
alibi excitatis motibus, populum falsa sua non mo-
do de ritibus abolendis, sed etiam cœna Domini do-
ctrina, seduxit. Quæ cum Lutherus intelligeret,
editis etiam Basileæ a Carlstadio libris ad certamen
provocaretur, muneris sui memor, ineptiis Carlsta-
dii librum quem contra cœlestes Prophetas inscri-
psit, opposuit & fidem orthodoxam solide defendit,
additis progressu temporis, postquam furorem
Zvvinglii & Oecolampadii cognovisset, aliis scri-
ptis: *quod verba Christi H. E. C. M. inconcus-
sa maneant*, & denuo ab Adversariis lacessitus
Confessione Majori, quibus veritatem doctrinæ
suae sole meridiano clarius ob oculos posuit, adeo ut
nemo nisi qui nebulam erroris menti suæ destinata
opera obducere velit, vim atque efficaciam verita-
tis effugere possit. Profecto causæ nostræ vel hoc
nomine omni jure gratulamur, quod hætenus ex
gente Calviniana prodierit nullus, qui vel unicum
quod probabilitatis specie se nobis commendaret,
contra

contra omnipresentiã carnis Christi argumentum;
absqve philosophica doctrina proferre potuerit.
Conquestus de eo est B. Luth. qvi multis presentib9
Zvvingli. monuit Zvvingli, noli admiscere huic
negotio mathematica, sed relinqvas & omittas
in hujus causa probatione, nec mysterium hoc per
physica aut mathematica explices. Sicut Alba-
nasmus inquit, quosdam carnem Christi γεωμε-
τρεϊν. Egregii oppido Theologi, quos aut princi-
pii domestici pudet, aut desperata sua causa parum
praesidii inde sibi pollicere sinit. Taceat homo, ubi
Deus loquitur, acquiescat ubi decernit. Opponunt
illirationis dictamina fidei. Quid autem illi cum
mysteriis? Quid Athenis cum Hierosolymis? va-
gamens loquimur cum Lipsio. (o) quid per hanc
curiosam curam tibi vis? tangere caelestes illos
ignes? liquesces. Scandere in providentiã
(divinã Sapientiã) arcem? cades. Ut papilio-
nes & minuta quaedam animalcula vespere lu-
cernã lumen identidem circumvolitant, donec
amburantur: sic humana mens lascivit circa
arcanam illam flammam.

§. VII. Et licet in colloquio Marpurgensi, au-
spiis Philippi Hassiã Landgravii, ad componen-
dum schisma a Zvvinglio & Oecolampadio excita-

B 2

tum,

(9) de constantia l. 2. c. 12.

tum, instituti, Zvvinglius tenax suæ sententiæ la-
chrymans fraternitatem spiritualement a Luthero pe-
teret, ille nihilominus iusto zelo divinoque in veri-
tatem defendendam impetu, dextram veritatis illi
concedere, qui Christo Capiti Ecclesiæ in faciem
contradixerat, religioni sibi duxit, sancte pollicitus
se pacem & charitatem, quæ hosti etiam debetur
nunquam illis denegaturum, imo ardentissimas ad
Deum, qui solus vulnera corporis sui mystici sanare
potens est, fusurum esse preces, ut corda Adversa-
riorum aperiat, iisdemque discussis tenebris cœle-
stis veritatis lucem concedat. Quod quoad a Sum-
mo Numine impetrari non posset, execraturum se
esse illa consilia, quæ salvis utriusque partis dogma-
ribus, pacem Ecclesiasticam aut inducias saltem Bel-
li Ecclesiastici iussu & autoritate divinæ Majestatis
ad extremum halitum usque fortiter gerendi Ps.
XCIV. 20. CXXXIX. 21. Tit. III. 10. 2. Joh. X. 11.
svaderent.

§. VIII. Habes quantum res exigere videba-
tur historiam certaminis de omnipræsentiâ carnis
Christi. Quam vellent omnes pii, quibus salus
Ecclesiæ curæ cordique est, infaustum illud & per-
niciosum bellum non nisi cum illis qui schismate
facto a nobis exierunt, gerendum esse, neque inter
iplos invariata A. C. addictos Theologos novas

cas-

45
easque gravissimas peperisse dissensiones, quibus
qui uno animo & Spiritu fidem orthodoxam ad-
versus furores Calvinianorum & Pontificiorum
strenue hactenus asseruerant, in diversas partes
non sine scandalo distracti sunt atque abiere. Non
loquor. Quis est cui obscurum sit, quanta animi
contentione, nec minori fidei nostræ impedi-
mento, maximo vero adversæ partis gaudio inter Gies-
senses & Tubingenses Theologos ea de re actum
fuerint? Equidem quorundam Doctorum paro-
xylmi Ecclesiæ unitatem non protinus destruunt,
dissimulare tamen non possumus vulnus Ecclesiæ
nostræ altissimum per dissentium hunc illatum,
quem quantis tripudiis Adversarii exceperint, vel
unicus *Foreri* libellus de Bello ubiqviritico, qui
auctior deinde sub titulo *Lutherischer Ragen-
Krieg* in vernaculam nostram translatus est, abun-
de testatur.

§. IX. Videbatur *B. Mentzerus* in Scri-
ptis suis Anti-Calvinianis quibus optime de Eccle-
sia meruerat, Dn. Tubingensibus in eo durius esse
locutus, quod omnipræsentiam carnis Christi, fun-
damento ejus sessionem ad dextram Dei posito, ad
statum Exaltationis unice referret, firmissime per-
suasus, statum Exinanitionis cum omnipræsentia
carnis Christi actuali & operosa, seu quæ cum ope-

ratione est conjuncta conciliari vix posse. Hunc illi & qui a partibus ejus stabant, Nestorianismi accusantes, quodque hac via Calvinianis arma quibus nostram fidem impugnare felices possint, subministrarent ipsi, unionem personalem negata omnipresentia carnis Christi, nec credi nec defendi posse existimabant. Affirmationis suae rationem ex unione personali petunt, quae semper eodem modo se habens & omnis mutationis experta, Christum ut Hominem omnibus Creaturis praesentem in statu Exinanitionis etiam stiterit. Imo ulterius progressi, Christum a primo incarnationis momento adscendisse in caelum & sub forma servi sedisse ad dextram Patris sui constanter assererat. Statum Exinanitionis non in vera realique divinae Majestatis quoad plenum & incessantem usum evacuatione, sed usus regiminis universaliter adhibiti occultatione & dissimulatione consistere, Christumque in statu Exinanitionis quoniam & in ipsa morte omnia potentissime gubernasse & dominatum fuisse in medio inimicorum, quamvis dominium illud latens & occultum fuerit: in Exaltatione vero evidentiorum apparitionem novumque accepisse modum regiminis majestaticae nempe gloriosum & manifestum, cum in statu Exinanitionis ratione personae ignominiosus & occultus fuerit, vide scripta

pta

pta ἀμοιβαδης edita. Vides absurdum quod dis-
sentientes utrinque sibi invicem opponebant,
VVürtembergenses a Giessensibus statu Exinanitionis,
hi ab illis unione personali premebantur. Ur-
gebatur a quibusdam distinctio, quæ res confici
posse credebatur, inter præsentiam carnis Christi
extimam & intimam. Hanc vocant quæ inter
carnem & λόγον est mutua, quæque λόγῳ car-
nem unitissime præsentem habet: illam, quæ respe-
ctum infert ad creaturas quibus caro Christi præ-
sens est easque regit & gubernat. Distinctionem
ita applicant: carnem Christi in statu Exinanitionis
ejusque infimo ac extremo gradu præsentem fu-
isse præsentia intima neque propter mutuam inti-
mamque περιχώρησιν unquam aut uspiam a λό-
γῳ aut hunc extra illam fuisse sed, omni plenitudi-
ne sua eandem inhabitasse. Creaturis vero circu-
lum unionis non ingredientibus absentem fuisse,
salva manente ἐξουσία, quæ vi Majestatis Divinæ in
primo momento incarnationis sibi communicatæ
cujus usu plenario & universali, actu voluntario &
liberrimo se evacuaverat, præsentem se sistere ubi-
que potuisset. Hoc assertum neutiquam unioni
personali, quam & a se eredi ac strenue defendi
profitebantur, derogare, quod in illa præter carnem
assumptam nulli creaturæ locus concedendus sit,
quæ-

quæque etiam si omnes creaturæ, terminus præsentia extimæ omnipotenti Dei virtute destruerentur dissolvi nequeat. Quod si vero præsentia extimæ a quâ in sensu Biblico omnipotens regimen & dominium separandum non sit, admittatur, necessario cadere statum Exinanitionis, Christumque stante ea, non capi, crucifigi & mori potuisse, qui revocato aliquando Majestatis suæ usu particulari, uno verbo ceu fulmine quodam milites ferrum & arma portantes prosternebat Joh. XVIII. 6.

§. X. Distinctionis abusum ex Scriptura & analogia fidei ostenturus, ne temere quid asseruisse videar, non possum non sententiam Theologi judiciosissimi, *B. Waltheri* præmittere, eumque præuntem securius sequi. Ita ille: (p) *adhuc firmiter sum persuasus, mediam dari posse sententiam inter utramque extremam, quæ tanta animorum acerbitate, non absque scandalo perniciosissimo, agitur & defensumitur. Et plane existimo Tubingenses peccare in excessu quando carnem Christi in Statu Exinanitionis adscribunt universale dominium omnium creaturarum, licet occultatum. Sic namque periculose confunditur ταπεινωσις καὶ ἐνένωσις cum ὑπερψώσει. Giessenses vero in defectu, dum omnem*

(p) *Quarægen, Miscell. Theol. sbem. 22. p. 617.*

mnem παρσίου Et ad essentiam humanitati respectu creaturarum denegant, quæ mihi inevitabiliter videtur fluere ex arctissima unione personali. Omnes igitur illi quicumque negata presentia carnis extima, indistantiam quoque a creaturis dubiam reddunt, Nestorianismo bipatentes portas, quocumque etiam prætextu intimæ presentia causam suam tueri & absurdum illud declinare, laborent, ni per omnia fallor, pandunt. Nec deest nobis *B. Gerhardus*, eadem docens: (q) *qui omnipresentiam carnis ad creaturas non credit, ejusdem carnis intimam, ἀδιάσπλον* Et indissolubilem presentiam ad λόγον seu cum λόγῳ sincere nunquam credit. Hanc negare quid est nisi ad castra Nestorii transire? Videbor forte verbis *B. Viri* de statu Exaltationis contra Reformatos disputantis, esse abusus, cum sequioris, quem Exinanitionis vocant, alia sit ratio. Ego vero nullam hæctenus video rationem, quæ induci me patiar, ut quod in Statu Exaltationis unionem dissolvit, idem in Exinanitione non præstare sineris per se valis. Idem utroque vinculum eadem ergo utrobique hoc quidem sensu ratio. Impossibile profecto hac via unionem personalem salvare. Agno-

C

runt

(q) *Exegesi L. IV. de P. Et Q. G. S. 227. p. 500.*

runt id jam dudum ex Calvinianis astutiores cum
Becmanno & Crocio argumenta ex eorum scholis
qui omnipræsentiam carnis Christi statu Exinanitionis
negant petentes, certo certius persuasi, pari ratione
in Statu Exaltationis negata omnipræsentia uni-
onem personalem sartam rectamque retienri. Dic
illos propter Extra suum Nestorianismi reos, & i-
dem fulmen in Te vibrari audies: adeoque sibi a no-
bis effugium parari gloriantur. *Becmannus* (r) pro-
vocat ad verba *Tilem. Heshusii*: Die unio hy-
postatica bleibt einen Weg wie den andern so wol
tempore exinanitionis als tempore exaltationis.
Von dem Anfang da die Gottheit Christi seine
Menschheit in Mutterleibe hat angenommen/
und mit ihr persönlich vereinigt/ da ist die unio ar-
etissima, inseparabilis & immota gewesen/ durch
die exaltationem ist die unio nicht stärker worden/
darum thut die distinctio inter exinanitionem & ex-
altationem allerdings nichts zu diesem argument.
Wir sagen ausdrücklich/ weil tempore exinaniti-
onis der Leib Christi nicht ist an allen Orten gewe-
sen/ da die Gottheit gewesen ist/ und mag doch
nicht verneinet werden/ daß die unio hypo-
statica da durch nicht ist dissolviret noch zerrennet
wor.

(r) *Anatom. univ. triumph. P. 2. c. 19. p. 383.*

worden. So folgt ex unione hypostatica nicht/
daß wo die Gottheit ist/ da muß auch stets die
Menschheit seyn/ die unione hypostatica mit
der Gottheit ist vereinbahret. Quidquid ille in
Exaltationis, Tu in Exinanitionis statu negas. Aut
igitur, recte infero cum B. Scherzaro Calviniani
carnem Christi exaltatam ubiqve esse negantes, u-
nionem personalem solvunt propter negatum do-
minium, aus propter negatam propinquitatem.
Non illud, alias status Exinanitionis quo se dominio
evacuavit, unionem personalem solvisset. Ergo
propter negatam propinquitatem, quam tu quo-
qve negas. Posita vero causa poni causatum
est necesse. Vide quomodo vim argumenti
elidas.

§. XI. Ut rem in pauca contraham, suppono,
quod quicunque nomen suum nostræ Ecclesiæ de-
dit, inficias ire minus possit, realem unionem,
περιχώρησιν & permeationem absque reali unito-
rum præsentia dari non posse, quare quam primum
alterutrum unitorum alicubi ponitur, ibidem quo-
qve vi hujus unionis alterutrum ponendum, aut
rumpitur unio, & exspirat conjunctio: eodem mo-
mento quo anima extra corpus ponitur non serva-
tur sed dissolvitur unio. Hæc si concedis, & de u-

nōne naturali credis, quanto magis de unione per-
sonale verum erit. Quicquid dixeris, demonstra-
tum nunquam dabis, idem extra rem separatim
& conjunctum esse posse. Concedes vero absque
omni dubio Humanam Naturam in infinitam λό-
γῃ Subsistentiam realiter assumptam eidemque stu-
penda περιχωρήσει adeo unitam esse, ut nullibi ab
eo separata sit, & tanquam distans ac indistans, præ-
sensus alicui & absens inter se differant. Viam ela-
bendi obstruam omneque intercludam per fugium,
ita argumentatus: Quicquid realiter & actu uni-
one totali & personali illi quod omnibus creaturis
præsens est, unitur, id ipsum vi hujus unionis indi-
stans quocumque omnibus Creaturis adest. Atqui
Humana Natura, realiter & actu &c. E. Humana
natura vi hujus unionis &c. Minor in Scholis nostris
admittitur. Propositionis veritas patet ex eo quia
si caro non est ubi λόγῳ est, ibidem λόγῳ solus
erit absque carne. Pone λόγον in utero Matris
conceptum, præsentem fuisse in coelis, non vero
carnem assumptam, & non modo λόγον extra car-
nem constitues; sed hoc ipso etiam concedes An-
gelos propiores fuisse λόγῳ quam carnem assum-
tam: λόγῳ enim ita Angelis præsens erat, ut inter
se & illos ne minima interjecta esset distantia, quæ
tamen

tamen secundum Te inter carnem & Angelos ad-
mittitur. Ergo λόγος Angelis indistanter præ-
sens ibidem carnem ab Angelis distantem propin-
quam non habet. Nonne sic λόγος hic loci in-
carnatus, alibi excarnatus ponitur. Ostende vel
ulla probabilitatis specie, qui fieri queat, ut salva
unione inter naturam Humanam & Creaturam
concedi possit distantia, inter quam & λόγου di-
stantia non datur.

§. XII. Equidem in subsidium vocabis, de
qua dissertatio agit, distinctionem inter præsentiam
Christi intimam & extimam, hanc non illam a
Te negari. Sed præter rem ea dicuntur. Inti-
mam præsentiam ab extima distingvendam esse lu-
bens largior, illam vero absque hac defendi posse,
durante termino præsentia extimæ, nego. Anima
& corpus ita inter se uniuntur, ut sibi invicem præsen-
tes sint, quæ præsentia intima distincta manet ab ea,
qua anima & corpus præsentem alibi ponuntur. Quis
vero tam hebes qui non perspiciat, ab intima ex-
timam dependere, adeoque recte inferri: ubi cor-
pus ibi anima, & ubi anima ibi corpus. Neque
de eo in præsentem præcise disquiritur: num λόγος
carnem in hypostasim suam assumptam citra respec-
tum ad creaturas præsentem sibi habuerit? Sed

controvertimus de eo: num λόγος & humanitatem a se assumtam etiam in respectu & relatione ad creaturas præsentem habuerit? cui intima præsentia non sufficit. Estque ille abusus distinctionis, intimam præsentiam absque extrema asserere. Quem B. Hutterus reprehendit: neque ullius teruntii est quod excipiunt: non propterea λόγος ubi creatura adest, extra carnem existere: sed intra illam manentem per eandem res creatas gubernare, atque nihilominus a rebus creatis uol' ἁπλῶς abesse simpliciter atque omni modo Christi humanitatem. Quid enim est, contradictionis laqueo se ipsum jugulare, si hoc non est? nam sic aro Christi abest a Creaturis illis, quibus adest λόγος &, certe quædam fingitur hypostaseos λόγος extra naturam assumtam existentia, ea videlicet existentia, quæ adest creaturis sine præsentia carnis suæ, quo pacto διάσασιν naturarum inferri quis non videt? Et paulo post (s) non ea modo a se invicem distant, quæ nusquam simul sunt, sed ea quoque quæ alicubi sunt simul, alicubi vero non. Etsi enim non distant ea ratione, quæ alicubi sunt simul, distant tamen spatiis cæteris omnibus, quibus non sunt simul.

§. XIII.

(s) h. c. p. 889.

§. XIII. Nil quicquam efficit excipiendo,
limitandam esse argumenti allati Propositionem.
Quicquid realiter & actu unione totali & personali
illi quod omnibus creaturis præsens est, unitur, id i-
psum vi hujus unionis indistanter quoque omnibus
creaturis adest, si scilicet velit neque se sponte sua om-
nipræsencia evacuaverit. Quia ex hactenus dictis
apparet præsentiam carnis extimam non volunta-
tis liberrimique arbitrii, sed posita unione summæ
necessitatis esse. Principium enim proximum & ad-
æquatum generalis præsentiæ Christi qua Huma-
nam Naturam est euectio carnis in subsistentiam
λόγος vel unio personalis. Quicquid enim infini-
ta hypostasi subsistit, id posita illa subsistentia non
per voluntatem illis quibus subsistentia infinita ad-
est, præsens ponitur. Uti enim λόγος per natu-
ram, ita H. N. per infinitam subsistentiam & unio-
nem cum λόγω habet id quod omnipræsens dica-
tur. Et licet unio personalis in gratiam hominum
lapsorum facta, opus misericordiæ divinæ sit, quo
ostendit in seculis supervenientibus eminentem
opulentiam gratiæ suæ, benignitate erga nos per
Christum Jesum Eph II. 7. effectus tamen & conse-
quens unionis ubi facta jam est, necessitatis esse re-
cte docetur. Cui asserto non officit Theologos
com:

communiter docere, Deum qui ab aeterno antequam creaturæ producerentur, immensus fuit, per voluntatem omnipræsentem esse, quia creatura ad quas omnipræsentia respectum infert esse suum & existere liberrimo beneplacito Creatoris debet: illi enim talia docendo, omnipræsentiam ratione termini considerant, atque sic liberam esse & a voluntate Dei producentis creaturam dependere, totus concedo; quo pacto scientia etiam visionis libera est, uti enim liberum erat Deo creare vel non creare, ita liberum etiam est creaturam ut actu aliquando producendam præscire. At si eam, quod in præsentifacio, ratione applicationis, existente jam termino liberrime producto respicias, summe necessaria evadit, necessitate hypothetica quidem, at tamen immutabili. Postquam enim creatura existere cœperat, Deus non poterat non vi immensitatis suæ omnes ubiætatæ divinæ terminos excludentis eidem præsens esse. Similiter in Christo posita unione, positæ creaturis, caro ejus aut ubique adest aut λόγῳ unita non manet.

§. XIV. A primo igitur momento quo λόγῳ caro factus est Joh. I. 14. & πᾶν πλήρωμα τῆς Θεότητος eandem inhabitavit Col. II. 9. caro ejus ubique esse cœpit. Ergone etiam cum utero
Matris

Matris inclusus jaceret, sanctissimus ejus ventris fructus ubique fuit? Quidni perplacet *Nicolai*: (t) *caro Christi statim fuit omnipræsens, simul ac guttam sanguinis assumpsit.* Pergis: Ergo etiam extra uterum est conceptus? Nugæ! cur non λόγος in utero B. Virginis carnem assumentem ubique eandem ossumuisse fingis? par adest ratio non enim illi quod ubique est eadem ubique conveniunt. Mirari ea desines, quoties cogitaveris Deum ubique præsentem non ubique sed in solo monte Sinai legem tulisse: carnem Christi non in coelis, ubi tamen præsens est, sed in his terris tantum in regno gratiæ ore corporis comedi Matth. XXVI. 26. 1. Cor. XI. 24. Spiritum S. omnia præsentia sua implentem Psal. CXXXIX. 7. non ubicunque aderat, sed tantum super Christum baptizatum in assumpta columbæ forma apparuisse Matth. III. 16. Hæc si de Deo ἀσάρευ si de carne Christi in statu Exaltationis versantis, concedis, quidni de eadem carne in statu Exinanitionis vera erunt. Apprime & in rem nostram B. *Hutterus*, (u) *hanc collectionem: caro Christi ante nativitatem jacuit naturaliter in alvo materna, ergo personaliter tum non fuit alibi, Doctore Theologo indignam vocat.*

D

§ XV.

(t) *In Mysterio p. 145.* (u) *in F. C. p. 863.*

§. XV. Audiamus Christum ipsum disertis
verbis hæc edifferentem, docentemqve se filium ho-
minis cum Nicodemo in his terris de regeneratione
hominis verba facientem, hoc ipso momento, quo
inter mortales versaretur, præsentem in caelis esse
Joh. III. 13. *nemo adscendit in caelum, nisi qui di-
scendit e caelo, Filius hominis, qui in caelis est.*
Sermo est de filio hominis, qui jam in terris visibili-
ter erat conspicuus, atqve consuetudine hominum
familiariter utebatur, adeoque minime exclusa hu-
mana natura sine qua filius hominis esse nequit. Hic
in statu Exinanitionis constitutus, aliquando in ter-
ris peracto feliciter officio mediatorio adscensurus
erat in caelum Marc. XVI. 19. Act. I. 9. & sessurus ad
dextram Patris sui Psal. CX. 1. Eph. I. 20. depositisque
hostibus ad scabellum pedum suorum æternum re-
gnaturus. Quia vero Filius ille hominis idem erat
cum Filio Dei, utpote cum quo unum *ὁμοῦσιν*
constitueret 1. Tim. II. 5. & una eademqve *ὑποστάσις*
subsisteret, dicitur in textu adscensurus idem esse qui
descenderat olim e caelo, qua phrasi quando de Filio
Dei adhibetur ipsam incarnationem indicari est
manifestum. Uti enim Deus ex caelis descendisse
legitur Gen. XI. 5. Exod. XIX. 20. non quasi a terra
abfuerit, & motu locali eandem occupaverit, quod
ad-

adversatur immēnsæ & loco non mutabili essentiæ
divinæ, quæ cœlum & terram implet Jerem XXIII.
24. sed quod novo signo vel opere præsentiam suam
manifestaret, ita λόγος æternus Dei Filius e cœlis
descendit, corpori Mariæ sanctissimo, facta jam
ἐπελεύσει Spiritus S. ita obumbrando Luc. I. 35. ut
novo modo quo antea non erat, in externo symbo-
lo ad novum gratiæ effectum præsens esse inciperet.
Hinc incarnatio alibi per Φανέρωσι manifestationem
in carne describitur, 1. Tim. III. 16. Ne vero
Nicodemus sensibus suis nimium tribuens, ad quos
jam ante provocaverat v. 4. 9. persuasum haberet,
Filius hominis, quem visibili modo in terris jam
præsentem conspiciebat a cœlo termino adscensionis
suæ longius abesse, in abyssum mysteriorum piæ
veneratione admirandorum! addit Salvator se jam
ante adscensionem hoc ipso momento in cœlis esse,
locutus de cœlo, in quo nunc per modum corporis
glorificati versatur. Aesse verò alicubi primo &
proprio sensu idem est ac prope esse sine distantia ut
unum ab altero prorsus non distet. Huic vocis pro-
priæ significationi tam diu insistimus, quoad necessi-
tas recedendi ab ea ostendatur *Non somniandum*
logos cum B. V. Winckelmanno, (x) filium Dei

D 2

cum

(x) T. I. Gieß. d. 12. § 43. p. 481.

cum in terris cum Nicodemo loqueretur, propriam suam carnem sibi proprius & arctius unitam habere, quam in caelo in quo eodem tempore simul existit & manet, & res longe major & sublimior est carnem esse cum Filio Dei unam personam quam illam esse in caelo.
Dicis: verba Christi non de substantiali praesentia carnis sed de persona cui caro intime unita erat accipienda esse, quæ h. l. a natura humana denominatur. Verum testor omnem tuam fidem, numne hoc ipso asserto alloeosis Zvvingliana scholis nostris tantopere exola introducatur. Et cur non cum Reformatis omnia dicta de omnipraesentia Christi hoc sensu exponis? Assumam tamen ea ex concessis disputaturus. Si ὑφιστάμενον quod compositum est, etiam in statu Exinanitionis in caelis praesens fuit, sequitur partes etiam vel omne id quod in ὑφισταμένῳ illo subsistit, & quorum intuitu compositum dicitur ibidem adfuisse, aut ὑφιστάμενον ibidem compositum non fuit, & sic quoties caro naturaliter locum suum mutavit, manente ibidem λόγῳ qui motus localis est expers, toties alibi nova fingenda est unio. Quis non hæc absurda sanctissimo zelo fugit? Digna sunt verba B. Lutheri,
quæ

qvæ hic legantur. (y) So spricht Christus auch
Joh. III. Niemand fähret gen Himmel/ denn der
herab gefahren ist/ nemlich des Menschen Sohn
der im Himmel ist. Damit er ja zeigt/ daß sein
Leib NB. zugleich im Himmel und auff Erden/
ja schon bereit an allen Enden ist/ denn er ist durch
seine Verklärung nicht eine andere Person wor-
den/ sondern wie vorhin so auch hernach allent-
halben gegenwärtig. Infero: Qvunque eo tem-
pore qvo in histerriscum Nicodemo loqvebatur, si-
mul præsens fuit in cœlis ille fuit omnipræsens. At-
qvi Filius Hominis &c. Ergo &c. Minor est Summi
Doctõris Domini nostri Jesu Christi. Major à Cal-
vinianis etiam conceditur. Promittit Voëtius, si pos-
semus demonstratum dare Christum simul in duo-
bus locis præsentem esse, omnipræsentiam Christi
se admissurum esse, qvemadmodum qvi minimum
corpuseulum potest ex nihilo creare, idem omnes
Creaturas ex nihilo creare poterit: qui in duobus
locis simul præsens est, qvidni in pluribus esse pos-
set. Judicet ex cordationibus, qvisqvis iudicio pol-
let.

(y) T. 3. Jen. p. 354.

§. XVI. Sed nondum res fatiserit expedita :
nonne vitaturi Charybdin in Scyllam incidisse vi-
debimur, hoc est, unionem personalem defenden-
do statui Exinanitionis derogasse. Omnipræsenti-
a non in sola *ἀδυσία* seu propinquitate, sed
simul efficacissima operatione consistit, qva Deus
ita creaturæ suæ propinquus est, ut eandem potissi-
me conservet, gubernet atqve dirigat. Quomodo
hæc cum statu Exinanitionis conciliabis? in hoc
Christus secundum H. N. forma servi assumpta a
plenario, universali & uniformi usu Majestatis di-
vinæ abstinuit, seqve eadem evacuavit, ut pro
commisso a nobis Deiformitatis raptu justitiæ di-
vinæ satisfaceret, qvi igitur durante hoc statu omni-
præsens fuisse docetur. Si Majestate sibi commu-
nicata usus fuisset, qvis qvælo mortalium Regi in-
victissimo manus injicere, qvis Dominum domi-
nantium in custodias compingere, qvis Principem
vitæ neci dare valuisset? Reducti ad has angustias
jacturam faciamus omnipræsentiæ hæctenus a no-
bis defensæ, aut Christo in statu Exinanitionis uni-
versale & omnipotens dominium concedamus,
qvo concessio Exinanitio penitus ruet. Neutrum
a nobis fiet. Omnia illa assertis nostris nihil office-
re, qvis est qvi non perspiciat atqve intelligat? E-
qvi-

quidem ea me non tenet religio, statum Exinanitionis in sola *κρύψις* & occultatione universalis regiminis, non vera & actuali abstinence consistere. Quis piæ mentis Exinanitionem, quam expiatoriam coram Deo fuisse ex sacris literis sumus edocti, *Matth. XX. 28. 2. Cor. VIII. 9.* simulatoriam coram hominibus fuisse, salva sua salute sibi persuadeat? Male tamen ex eo abdicationem omnipræsentia, cujus usus non in propinquitate sed dominio universali consistit, contra nos inferi. Finge ipsa *ἀδιασολία* Christum se evacuasle, & vide quo pacto ab eorum errore qui Exinanitionem per abdicationem definiunt, immunem te præstes. Cedam causæ, si ostendi a de poterit qua ratione & via Christus omnipræsentiam actu absque *ἀδιασολία* possederit. Torquet forte terminus omnipræsentia, quam in sensu Biblico operationem atque efficax dominium inferre toto ore clamas. Ego vero hanc licem ex professo quidem nunc non meam facio, sed recto pede distingvo inter præsentiam partialem & totalem, simplicem & modificatam. Totalis duabus quasi partibus constat: indistantia & dominio vel operatione, unde modificata dici solet. Partialis vero sola *ἀδιασολία* infert, dicitque ad essentiam vel existentiam Entis ad Ens, quæ lane pot-

potest esse absque operatione. Hæc Christo secundum H. N. in statu Exinanitionis a nobis tribuitur. Præsens fuit ubique caro propter unionem personalem, sed non dominata est ubique propter Exinanitionem. Hæc media sententia quam supra a *B. VValthero* commendari audivimus. Totalis præsentia fundamentum proximum est sessio ad dextram Dei *Eph. IV. 10. Joh. XVII 5 glorificame Pater apud te metipsum* (non tantum apud homines per manifestationem usus hactenus latentis) *gloria quam habui priusquam hic mundus esset apud Te.* Ergo hanc gloriam cum precibus a Patre suo eandem efflagiraret, non habuit, quamvis omnes thesauri in illo jam tum reconditi essent. *Col. II. 3.* Ex hoc fundamento displicent phrasæ, quibus Christus secundum H. N. a primo momento incarnationis ad dextram Dei sedisse docetur, quæ falsa hypothese de universali & incessanti sed occultato dominio Christi hominis in toro statu Exinanitionis nituntur.

§. XVII. Neutiquam vero putandem duplicem a nobis constitui præsentiam, *λόγος* omnia gubernantis aliam, aliam carnis a gubernatione quiescentis. Falsissimum est idiomata divina nisi utrobique eodem modo sese habeant, ideo multiplicari

plicari vel alterari. Res una, modus habendi eandem
diversus. λόγῳ essentialiter, caro personaliter est
præsens. Quæ diversitas habendi licet rem non
mutet aut duplicet, efficit tamen ut actus secundus
in carne non sit simpliciter necessarius, sed suspendi
quandoque possit, in λόγῳ verò propter modum
habendi essentialem semper se exerat. B. Affelman-
nus (z) eleganter distingvit inter adesse *essentiali-*
ter per naturam, *præsentialiter* per indistantiam
& *potentialiter* per influentiam. Adesse essentiali-
ter soli Deo convenit, præsentialiter carni Christi
in statu Exinanitionis, potentialiter carni Christi ex-
altatæ. Frustra pergis excipiendo: Si caro Christi præ-
sens fuit solâ ἀδιασσίᾳ s. propinquitate substanti-
ali sine operatione, id asseritur, vel secundum vel
contra Scripturas. Si illud, falsum est omnipræsentiam
in sensu Biblico, operationem includere; si hoc,
falsum docemus. Connexionem mirificè fallere, in-
finitis nisi prolixitati parcerem demonstratum da-
rem instantiis. Nonne dissentientes quoque imagi-
nem Dei ad quam homo integer conditus erat, in
sensu Biblico pro solis animæ bonis spiritualibus,
pro concreatâ sanctitate, sapientiâ & justitiâ, in sen-
su Ecclesiastico pro bonis corporis simul accipi fa-
rentur

(z) *Synt. P. 1. d. 7. Q. 6. p. 126.*

tentur. Nonne concedunt Exinanitionem in sensu
Biblico pro conditione & statu Christi secundum
carnem quam habuit à primo momento conce-
ptionis usque ad vivificationem in sepulchro, in sen-
su Ecclesiastico apud Patres quorum loca collegit B.
Chemnitius & Gerhardus non modò pro ipsâ in-
carnatione, quam prior significatio supponit; verùm
etiam pro antefeculari assumptione officii mediatorii
per quam Filius Dei salutis nostræ potius quam Ma-
jestatis suæ rationem habuit, accipi. Jam velim i-
psi respondeant, utrum sensus Ecclesiasticus horum
terminorum secundum aut contra Scriptura adhi-
beatur. Si secundum, cur Ecclesiasticus Biblico con-
tradistinctus dicitur; si contra falsus erit. Quicquid
mihi responsi dederint, id omne optimo jure repo-
nam. Ne Lectoris animus suspensus teneatur, addo
ego, dici terminum aliquem in sensu Biblico accipi,
quando illis significandis tantùm adhibetur, quo-
rum Scriptura S. quoties de re termino significatâ
sermonem instituit, mentionem facit. In sensu
Ecclesiastico accipitur, quando ad ea significanda
propter analogiam vel aliam quamcumque ratio-
nem trahitur, quæ quidem ex Scripturis probari pos-
sunt, non tamen occasione illius termini proponun-
tur, Quem sensum si ratione rei significatæ Biblicum
dixe-

dixeris, non refragabor, licet ratione usus termini Bi-
blico opponatur. Quia igitur Scriptura quando
de omnipræsentiâ Dei agitur eandem totaliter &
modificatè describit, gubernationis simul mentio-
nem faciens, hinc factum ut sensus ille Biblicus vo-
cetur, non quòd sola *ἀδριασσία* præsentiæ nomine
indigna sit, sed quòd operatio à præsentiâ separari
nō possit in eo, quòd actu naturali & per naturā præ-
sens est, quo ipso tamen separabilitas actionis in sub-
jecto quòd actu personali eadem tamen præsentiâ
præsens est, non excluditur. Et quicquid horum
sit, litem nobis non amplius de re sed solo nomine
movebis. Acquiescam modo propinquitatem car-
nis Christi ad creaturas concesseris, quam vel omni-
præsentiæ voces, vel quocunqve alio nomine in-
signias, per me quidem integrum tibi maneat. Men-
tem acceptamus, votis omnibus expetentes ut qui
præsentiæ extimam solius operationis ratione
Christo homini denegant, linguam propter scanda-
la evitanda corrigant. Nos vestigia Magnorum
Theologorum *B. Hutteri, Affelmanni, Walthe-
ri, Calovii, Scherzeri* apud quem in Systemate
plura invenies, sequimur, pedemqve hîc figimus, æ-
terno omnipotenti Domino nostro Jesu Christo pro
cujus

cujus gloriâ & Majestate dimicavimus, Patri ejus at-
que Spiritui S. vero ac uni trino Deo gratias
immortales persolyentes!

COROLLARIA PARADOXA.

Patris Character personalis est γεννησις
activa.

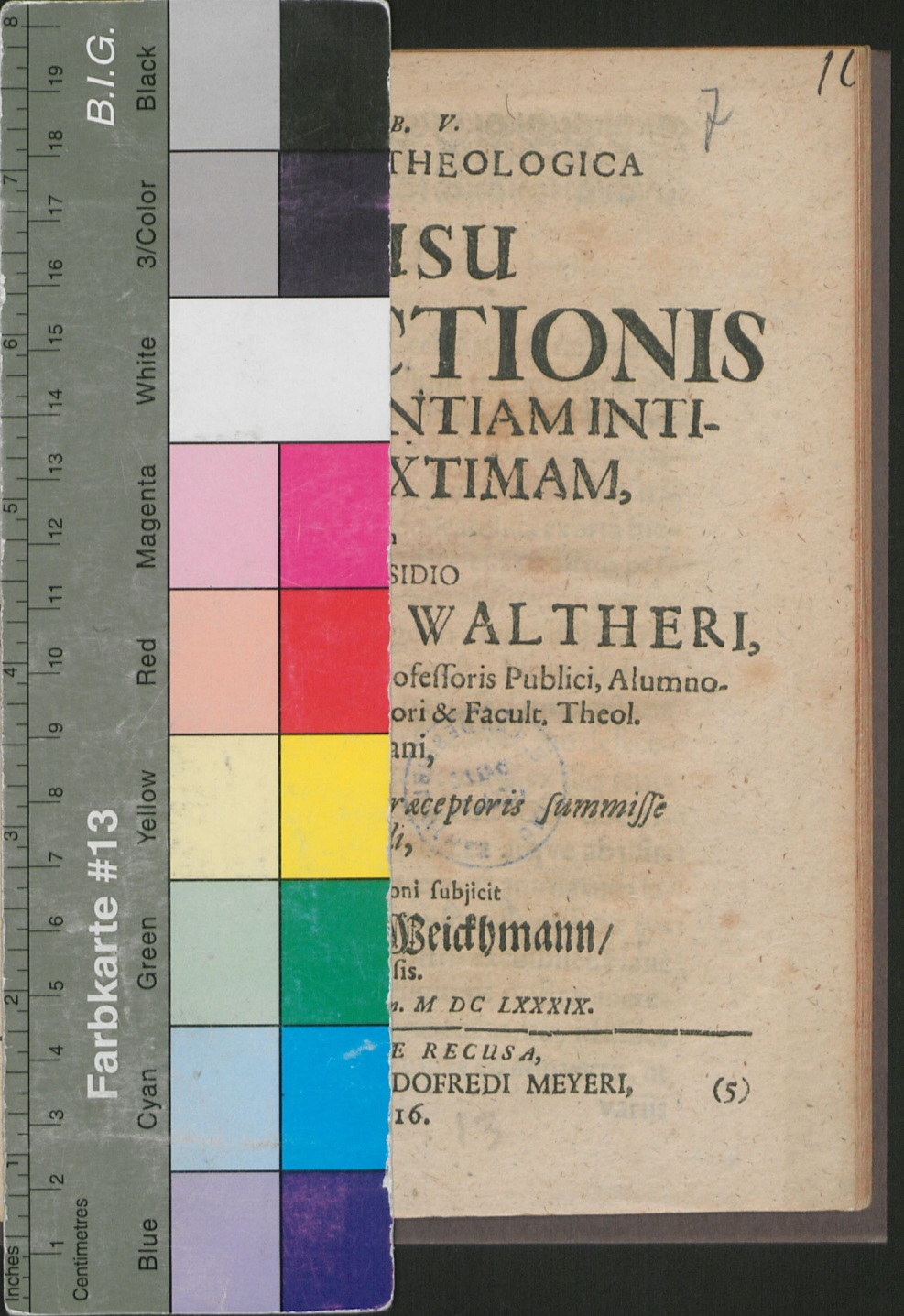
Intercessio Christi pro Electis cum regno gra-
tiæ finem est habitura.

Spiritum S. à Patre per Filium procedere or-
thodoxè asseritur.

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

Farbkarte #13

Inches
Centimetres

B. V.

THEOLOGICA

SU

CTIONIS

NTIAM INTI-

XTIMAM,

SIDIO

WALThERI,

ofessoris Publici, Alumno-
ori & Facult, Theol.

ani,

receptoris summissa

oni subjcit

Beichmann/

lis.

. M DC LXXXIX.

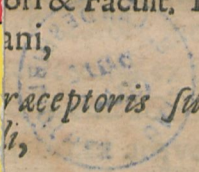
E RECUSA,

DOFREDI MEYERI,

16.

7

10

(5)

